

Naujienu Antroji Dalis

NR. 864

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienų skeveldros

I.

“Literatūroje ir Mene” mažytė chronikos žinutė “Gyvenimas žurnalistikai”:

“Žinomas žurnalistas ir literatūros vertėjas Vincas Oškiniš pažymi savo amžiaus 75-ąsias metines.

Jau septinti metai, kai V. Oškiniš atsisveikino su spaudos darbu, išėjo į užtarnautą poilsį. Dvylika metų jis išdirbo “Literatūros ir meno” redakcijoje, eidamas įvairias pareigas — pradedant korektorium ir baigiant ats. sekretoriumi”.

Šaunus spaudos žmogus, bet... iliuzionistas, nesgi grįžo į okupuotą Lietuvą, ir ko grįždamas vylėsi, neatsiekė, dukters Irenos ir jos vyro dr. Blyno iš Sibiro neparsigražino. Oškiniš sūnus nacių okupacijos metu žuvo kacetė.

Iliuzijomis tikėjo ir architektas žemkalmis. Grįžo, ir gavo teisę į duoną, bet ne į savo seną profesiją.

Beje, savo metu Vliko pirminkas Trimakas įkalbėjo ir J. Tysliavą, kad tas įkalbėtų JAV besisvečiuojantį poetą Mieželaitį pasirinkti laisvę. Tas grįžo išdidus į baudžiavą, į lažą. Iš tikro, iki šiolei teturime tris sąmoningai pasirinkusius laisvę ir už laisvę šaukusius politinius emigrantus: Kublicką, Grišmanauską ir inž. Miklovą. Progų pasirinkti laisvę esama, bet nebėra valios rizikuoti. Okupantas gerai už paslaugas moka, ir nebėra laisvės ilgesio...

II.

Yra senas išminties perlas:

— Jei skaitai “Tiesą” (ar kitą kurį komunistinį spaudinį), būtinai atsisuk pavėjui.

— Kodėl?

— Kad puvėsių ir kraujo kvapas nosies nemulaužtų!

Kažkaip šleikštu skaityti “Gimtajame Krašte” apie ...Sibirą. Jei pasverti dešimčių tūkstančių kraują, kančią ir mirtį, Sibiras — žodis pats baisiausias.

O gal, gal jau didžiuojamasi, kad tiek žuvo, o aš gyvas?! Istorijos būvyje buvo samdomasi budelių, bet nieks nesididžiavo kartuvėmis.

Bet... Ukrainoj komsomolai šoko ant nužudytųjų kapų, ir Katynas, ir t. t. ir t. t. Tokia santvarka, toks būdas...

III.

“Gimtame Krašte” str. “Pas Baltarusijos lietuvius”:

“Gervėčiai, Gėliūnai, Galčiūnai, Miciūnai, Knistuškės, Rimdžiūnai, Girios, Petrikai, Kerplošina... Žmonės išvar-

dina šešiolika kaimų, kuriuose gyvena vien lietuviai. Ir tie kaimai ne bet kokie — po 100—150 trobų ir daugiau”.

Įdomu, kad jau prisipažįstama, kad Gudijoje esama lietuvių. Kalbama apie Gervėčius ir apylinkes, o kodėl nutylima kas likimas ištiko Gudijai priskirtos Brėslaujos ir kitų apskričių lietuvius?

IV.

Kuo sielojasi G. Selis — statybos tresto Nr. 2 juriskonsultas? Ggi, anot Švyturio, štai kuo:

“Kiekvienas turime darbo knygeles, savo veiklos veidrodį; pereidami į naują darbovietę, pateikiame ją kadru skyriui.

Ar visada?

1965 metais “kaipo neatvykęs į darbą” Kauno statybos valdybos Nr. 1 buvo atleistas S. Verbašius. Po šiai dienai valdybos kadru skyriuje saugoma jo darbo knygelė. Valdybos kadru skyriuje guli didelis pluoštas ir kitų žmonių, atleistų už pravaikštas, darbo knygelių: D. Čepkauskaitės, A. Mazurenkos, K. Rapniko, A. Jankaus, Pulgausko.

Pastarieji du, baigę proftechinę mokyklą, dirbo valdyboje pagal paskyrimą.

Nėra abejonės, šie žmonės dirba įvairiose įmonėse ir įstaigose, slėpdami tiesą apie savo praeitį.

Kam reikia darbo knygelių, jeigu jos, žmogaus veiklos veidrodiai, paverčiamos popiergalium!

Neseniai “Naujienose” buvo minėta, kad policijai ir saugumui okupuotoje Lietuvoje pagalbi vadinamieji draugininkai, t. y. asmens, stebį savo artimiausią aplinką ir apie viską informuoją saugumą. Vilniuje įvyko 5000 draugininkų suvažiavimas. Ar juriskonsultų pareiga eiti su...?!

V.

R. Mackonis “Gimtajame Krašte” rašo:

“Šių metų pradžioje Lietuvoje turėjome jau 98 mokslų daktarus, 1605 mokslo kandidatus ir 953 aspirantus, ruošiančius mokslines disertacijas. Čia reikia prisiminti, kad tik vienas kitas mokslininkas mokslinį laipsnį yra įgijęs prieš karą. Tik vienas kitas! O absoliuti dauguma — jau pokario metais. Tai rodo ir šių dienų mokslo augimo mastą Lietuvoje”.

Mes gerbiame kiekvieną darb- (Nukelta i 2 psl.)

TITIANAS

“FLORA”

Vincas Mykolaitis - Putinas

Birželio 7 d. Lietuvoj mirė poetas - rašytojas Vincas Mykolaitis Putinas, 75-tais savo amžiaus metais.

Pasilikęs dalintis likimu su Lietuva, V. Mykolaitis - Putinas nebuvo fiziškai kalinamas, o buvo netgi traukiamas į pirmutines vadinamųjų “tarybinių” rašytojų eiles. Bolševikinio režimo vadovai stengėsi dengtis populiariu jo vardu, rodydamies, kad, štai, ir Putinas su mumis... Bet iš tikrųjų jis buvo laikomas ankštame dvasiniame kalėjime. To jis nei neslėpė savo pastaraisiais laikais rašytose eilėse.

Tur būt, didžiausias viešas jo asmens pažeminimas įvyko, kai iš Kremliaus buvo duotas ženklas suniekinti Pasternaką. Viešame rašytojų susirinkime visi žymesnieji rašytojai turėjo slinkti “žąsele” tribūnon ir smerkti Pasternaką, kaip išdaviką, niekšą, parsidavėlį, — vis už “Dr. Živago” romaną, kurio jie nė vienas nebuvo nei skaitę, nei matę. Toj eilutėj buvo ir Putinas...

1957 metais buvo išleistas Putino istorinio romano, “Sukilėlių” I tomas. Režimininkai didžiai gyrė tą romaną ir juo didžiavosi. Bet simbolininkas autorius ir ten, pačiame pirmajame puslapyje, sugebėjo ir nieko gera režimininkams nežadančių minčių pasakyti. Juodomis ir raudonomis raidėmis užrašė, kad tai yra kovų dėl žemės ir laisvės vaizdai. O po to — šūkis: Gana to jungo!... Kai vėliau romano turinys pasirodė operoj sutirštintas, iš Maskvos

atsiradęs cenzorius uždraudė operą, ir pats Putinas, nors dar ir žadėjo tą romaną baigti ar gal ir pabaigė, išspausdinto tęsinio per dešimt metų nesulaukė.

Ilgą eilę pastarųjų savo gyvenimo metų Putinas gyveno pirmestoj ir tyliai prisimtojo izoliacijoje. Jis, viešai gerbiamas ir renkamas į rašytojų valdybą, vis dėlto buvo laikomas nepatinkimųjų sąrašė ir “nematoma” ranka jį visą laiką rūpestingai saugojo nuo “nereikalingų” kontaktų. Iš Vakarų jokia knyga, iki pat jo gyvenimo pabaigos, negalėjo pasiekti. Buvo prieš keletą metų pradžiugęs, gavęs pranešimą, kad gerbėjai siunčia jam vieną kitą dėmesio vertą (nepolitinę) lietuvišką, lenkišką ar prancūzišką knygą. Vėliau rašė: “Gal nė nesiųskte, nes vistiek negausiu”... (E).

— Trakų pilies papėdėje mokslėivis rado puodą su apie 400 sidabrinųjų 16-to amžiaus (Zygmanto Augusto ir Stepono Batoro) laikų monetų. Ant monetų žymūs Lietuvos herbas ir metai — 1548, arba 1578. Vertingas esąs ir molinis puodas. Manoma, kad toks puodas buvo vartojamas, kaip prie diržo už ašelės pririšama gertuvė. Radinys perduotas Trakų muziejui. Tai pranešta Tiesos redakcijai telefonu gegužės 26 d. (E)

◆ Prezidento Kennedžio šeima lankosi Airijoje, kur ji buvo labai palankiai sutikta prezidento giminių ir visų airių.

ALFONSAS NAKAS

Spaudoje teisybės ir neteisybių beiškant

Padaryti keletą pastabų apie spaudą čia mane išprovokavo L. Bartus, išėjęs menamai ginti puslaukinių. Prie šito partizano, spaudą paskaitančio, pavartančio ir paskui aukštylį kojom apverčiančio, grįšiu straipsnio pabaigoje. O dabar — pastabos apie kitus.

I.

Nemėgstu, nekenčiu, tiesiog nepernešu spaudos slapukų, arba pseudonimų. Kai tie pseudonimai, ar aptrumpintos tikros pavardės, arba inicialai yra skaitytojui žinomi (pvz., J. Klauseikis, Rmjs, J. Vlks., Vistaspats, Draugo J. Pr., Naujienų j. pr. ir eilė kitų), tai dar pusė bėdos. Tokie pusiau-pseudonimai gerai supranta, kad jie skaitytojų yra žinomi ir kad už jų raštus didžiausia atsakomybė krinta

ne redakcijoms, o jiems patiems. Tačiau neatleistina yra tiems spaudos partizanams, kurie sąmoningai naudoja vieną ar daugiau slapyvardžių, dažnai tik savo priešams sudirbti. Užvis pikčiausia, kad tie nesąžiningų pseudonimų tariamieji priešai, kaip tik būna savo pavardę pasirašę asmenys. Palyginkime amerikiečių žurnaluose net laišku redakcijai skyrius. Ten tik retais atvejais yra leidžiama pavardės nepasirašyti, tuojau pat pridodant ir redakcijos paaiškinimą, kodėl. Ką jau bekalbėti apie straipsnius, reportažus, polemikas.

Apie partizanus mūsų spaudoje, taigi, apie pseudonimus jau buvo visur ir daugelio rašyta daugelį kartų. Retkarčiais redaktoriai bandė aiškintis, ko-

dėl jie tokį banditizmą toleruoja, bet nei manęs, nei kitų neįtikino. Iš daugelio metų patirties žinau, kad visi mūsų laikraščiai metų virtinėje yra pradę ne šimtus, o tukstančius prenumeratorių vien dėl nesąžiningų slapukų aktyvumo jų puslapiuose. Visoje šioje tragikomedijoje dažniausiai yra kaltinama priešingos srovės spauda, prieš savosios niekadėjus užsimerkiant. Bet reikalai šitaip geryn neina. Jeigu redaktoriai dar ir dabar, artėjant dvyliktai, susiprastų, gal dar ir prenumeratorių skaičius šiek tiek pakiltų, arba bent nemažėtų. Pabandykite, ponai redaktoriai!

II.

Šių metų "Aidų" 2-me numerį, darydamas 1966 m. kultūrinio gyvenimo apžvalgą, J. Alaušius (skaitytojui žinomas slapyvardis, taigi, pusiau-pseudonimas) Naujienoms priskyrė du rekordus: "žmogaus asmeniui chamiškos nepagarbos", bei "idėjinė kovoj netiesumo ir nesąžiningumo". Pirmuoju atveju, kad Los Angeles korespondentų buvo išsityciota iš vedybų bei amžiaus sukakties, o antruoju, — nesavų pažiūrų autoriumi buvo priskiriama tai, ką jis pats neigė. (J. Alaušius čia neceitavau, bet ir neklatojau, kad skaitytojo neapsunkinčiau, bet ir kad nesuklaudinčiau).

Jokiu būdu neteisiniu J. Alaušius minimų išsiskikimų. Tik nesutinku, jog tai buvo rekordai. Jeigu būtų duodamos tūkstantinės premijos už chamišką nepagarbą žmogaus asmeniui, tai nežinau kieką metų iš eilės tūkstantines luptų Draugas. Už ką gi? Už... "kapines". Buvo laidojami prezidento dr. Kazio Griniaus palaikai, ir Draugas juos palydėjo "... j kapines". Buvo laidojami broliai Biržiškos, Steponas Kairys, Kipras Bielinis — vyrai, kuriuos tauta minės ir po šimtmečių. Kur juos Draugas laidojo? Na, gi — "... j kapines". Nekalbant apie armijėlę antraeilę ir trečiaeilę visuomenininkų, nekalbant apie nesuskaitomus pilkus žmogelius, kurių giminių net apmokėtame skelbime Draugas neprisivertė parašyti, kad tai **Tautinės kapinės**, arba, pilnu pavadinimu, **Lietuvių Tautinės kapinės**. Mano nuomone asmuo, kuris visam dienraščiui užrišo burnas, kad "baisus" kapinių pavadinimo neįtartų, turėtų būti ekskomunikotas, kaip viduramžių prietarų palaikytojas šiais ekumenizmo laikais. Na, kas pasakys dabar, kad tai ne rekordų rekordas, sumušęs visus kitus rekordus, nes išsityciuojama ne iš vedybų, ne iš amžiaus sukakties, o iš mirusiųjų.

Tartum iš J. Alaušius pasijuokdama, kaip tik, maždaug, tuo pačiu laiku, kai skaičiau **Aidų nr. 2**, Draugo redakcija talpino LB Cicero apylinkės valdybos atvirą laišką Naujienoms (gaila, to Draugo nebūturio po ranka, tad nebegaliu nurodyti, kokios datos, koks numeris buvo). Košės, mat, privirusi Aldona Anyta. Beje, Aldonėlė ta, tai irgi pusiau-pseudoni-

mas. Šita septynių pėdų, pus-trečio šimto svarų būtybė, rūkanti cigarus ir pypkę, Čikagoje yra pažįstama visiems. Bent jau visiems veikėjams. Tiems, kuriuos ji ne taip kaip reikia aprašė, atpažįstama mažiausiai iš už pusmylio. Bet kai "valdyba" pradėjo "meilės žodžius" sakyti Naujienoms, tai atrodė, kad tokie ten staliniai, brežnevai ir kosyginai yra tik angelėliai, palyginus su Naujienų velniu. Ir kadgi tą "meilės laiškelį" Naujienoms būtų kas pasirašęs? Kur tau! Ten laišką užraukė "valdyba" (nebe pamenu, iššūtas kelių žodžių titulas, ar tik vienas žodis). Jeigu tikrai valdyba, tai kodėl nebuvo išskaičiuotos visų jos narių pavardės? Jeigu, kaip kartais praktikuojama, valdybos vardu rašė jos pirmininkas ar sekretorius, tai reikėjo bent vieno iš jų pavardę padėti. Dabar, kai pseudonimas, ar pats vienas, ar visos grupelės (valdybos) įgaliotas, isteriškai plūdo Naujienas, ar Draugo redakcija mano, jog šitaip jos dienraščiui buvo pasitarnauta?

III.

Metmenų nr. 12-me dr. Vytauto Kavolio straipsnyje "Neaiškūs žmogus ir istorijos dvi-prasmybė" yra daug įdomių, vertingų, susimąstyti skatinančių vietų. Bet yra paberta ir tokių "dvi-prasmybių", kad iš pasipiktinimo karšta darosi. Štai viena: "Bet — mūsų sąžinė klausia — ar turime teisę būti neaiškūs, ... kada Indonezijos mahometonai ir hinduistai už šešius generolus ir mergaitę, antikomunizmo vardu, išžudo keturis šimtus tūkstančių nesiprišinančių savo tautiečių" ... (Pabraukta mano).

Visi žinome, kad 400,000 žmonių (šitas skaičius, mano nuomone, dar labai toli nuo tiesos, nes kitur buvo skelbta ir dvigubai, ir trigubai didesnis) buvo išžudyti antikomunistinės reakcijos metu, po to, kai Sukarno remiamų komunistų pučas prieš armijos generolus nepavyko ir tuomi vėjais nuėjo didysis planas — įtraukti Indoneziją į raudonosios Kinijos orbitą. Dėl masinių žudynių jau ne kartą viešai piktinosi viso pasaulio liberalai, pacifistai ir komunistai, vis kaltininkus sumaišydami. Tokie piktiniojai ir protestuotojai nė nebando suprasti, kas žudynes iššaukė, kas kraujo maudynes pradėjo. Činiškai skamba dr. V. Kavolio piktinimasis, kad tokia didelė kaina buvo užmokėta už šešius generolus ir mergaitę. Gal galima sociologijos profesorių paklausti, kiek kaltųjų yra verta viena nekalta auka? Gal galima vyriausią Metmenų redaktorių paklausti, kas turi teisę į nekaltojo gyvybę? Ir tebūna leista priminti, kad kiekvienas žmogus turi tik vieną gyvenimą, kad kiekvienas miršta tik kartą. Šeši generolai mirė todėl, kad jie buvo Indonezijos patriotai ir antikomunistai. Tokia užpuolikams buvo jų kaltė. Mergaitė gi mirė todėl, kad ji buvo vieno generolo dukterė ir kad pasipainiojo

(Nukelta į 3 psį.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

štų šviestų ir mokslo besiekiantį, ir jau atsiekusį toliau besitobulinantį lietuvį. Bet nei ačiū nei išgrauš okupantui. Antra grįžus, "buržuazinėje" (nepriklausomoje) Lietuvoje seniau ir atomo nebuvo, mokslas eina per pasaulį, ir ta pati Lietuva šviečiasi ne okupantų tikslams.

VI.

Sovietų rašytojų suvažiavime paskleista buvusio kacetininko Solžencino raštas plunksnos broliams, reikalaujantis kovoti prieš sovietinę cenzūrą. Kas likimas išliks drąsų rašytoją, netruks paaiškėti. Čia norima pridurti Markso nuomonę apie cenzūrą, kurios ne užtiksi jokioj Markso raštų laidoj ar tai Sovietų Sąjungoj ar jos okupuotose kraštuose.

Karolis Marksas viename savo straipsnyje 1843 metais rašė (vertimas nepažodžiu):

... nereikalaujama, kad rožė turėtų žibutės kvapą, bet turtingiausiam pasaulyje žmogaus prote kai kas knisasi ir nori viską suvienodinti. Kas nors mėgsta humora, bet teisė jam įsako rašyti rimtai. Kas nors drąsus galvoti, bet leipiama paklusti įsakymų iš viršaus. Kiekvienas rasos lašelį spindi saulėje įvairiausiomis spalvomis, o iš žmogaus kažkas nori vienodumo, nuobodulio, atsakyti savo veido.

Cenzūra — kažkas baisaus!

Glavlitas (sovietinė cenzūra), prieš kurį išdrįso pakilti Sodženicinas, yra "griežtai slaptai" Marksą (ištiesai ar pastraipom) cituoti tik tokį, kokį Maskva išleido.

VII.

"Tiesa" yra sušukusi "Gerti reikla mokyti, draugai!" Kita proga ta pati "Tiesa" aprašo štai tokį vaizdą:

"Kelyje Juodeikiai — Mažeikiai autoinspektoriai sulaukė "Ventos" tarybinio ūkio bitininką Antaną Sriubą. Vairavo motociklą be numerio,

neturėjo teisių pažymėjimo, mėgino pabėgti.

— Jūs girtas, — jam tiesiai buvo pasakyta.

— Nieko panašaus. Ap-svaigęs atrodau tik nuo bičių sukandimo, — vos beapversdamas liežuvį, aiškino motociklininkas.

Neblaivus, be vairuotojo teisių šiais metais buvo sulaukyti ir šio ūkio itraktorininkas Leonardas Zubikas, skyriaus valdytojas Antanas Čepys, ūkvedys Kostas Mažonas, veterinarijos sanitaras Kazys Petrauskas, suvirintojas Steponas Brazdauskas, traktorininkai Jonas Riauka, Albertas Gabalis, Stasys Liuly, Antanas Vasiliauskas ir kiti. Todėl ne atsitiktinai į šį tarybinį ūkį buvo pasiūsta specialiai autoinspekcijos brigada: valstybinis autoinspektorius Kazys Kuprys ir visuomeniniai autoinspektoriai Romas Gintvainis bei Vytautas Petrauskas. Svečių ūkio direktorius Aleksandras Šeputa nelaukė.

— Man rodos, kad jums čia nevertėtų gaišti, — pasakė. — Mes patys susitvarkysime su eismo pažeidėjais.

Tačiau patys susitvarkyti, pasirodo, nesugebėjo. Eismo taisyklių pažeidėjų nemažėjo. Avariją padarė ir pats "Ventos" tarybinio ūkio direktorius Aleksandras Šeputa. Jis su ūkio mašina LIV 76-94 Latvijos TSR teritorijoje neblaivus atsitrenkė į medį, apdaužė priekinę mašinos dalį, susižeidė pats".

VIII.

"Tiesa" rašo gavusi tokį "paaiškinimą" redakcijai:

"Atsakydami į Jūsų kritiką, kad ... kolūkiuose iš paršavedės gauta labai maža paršelių, pranešame, kad šiais metais minimuose kolūkiuose išrinkti kiti pirmininkai. Taip pat pakeisti fermų vedėjai. Ir padėtis žymiai pagerėjo".

J. Cicėnas

Spaudoje teisybės ir neteisybių beiškant

(Atkelta iš 2-ro psl.)

po kokių raudonesiems kajo-
tams, kai tėvo nesurado. Vien
tik tos mergaitės gyvybė yra
verta keturių šimtų tūkstančių
ir keturius šimtus kartų po ke-
turius šimtus tūkstančių tų, ku-
rie jos gyvybę atėmė neteisėtai
ir beprasmiškai. Pagaliau, kas
giedotų užuojautos bei protesto
himnus tiems Indonezijos vy-
rams, moterims ir vaikams, ku-
rie milijonais, kartoju, milio-
nais būtų kritę nuo komunistų
rankos, jeigu nebūtų buvę lai-
ku apsižiūrėta? Argi dr. Vytau-
tas Kavolis, kad ir jaunas, savo
kailiu pergyvenęs bolševikų ter-
rorą ir dabar tebesas liudininku
nuolatinės komunizmo klas-
tos, šito nesupranta? Ak, žino-
ma, daugelis iš tų keturių šim-
tų tūkstančių buvo irgi nužy-
dyti nekaltai, daugelis jų nebuvo
nei komunistai, nei simpatikai,
daugelis buvo sąskaitų suvedin-
ėjimo, įskundimų aukos. Ži-
noma, kad taip buvo ir gaila
visų nekaltųjų, anoje pusėje
kritusių, kaip gaila tos mer-
gaitės. Tik, sakau, didžiausia
kaltė krinta ne tiek ant keršy-
tojų, kiek ant keršto jausmo su-
kėlėjų, ant tų, kurie pradėjo,
taigi, ant perversmininkų —
komunistų. Tegu pasistato dr.
V. Kavolis sau klausimą: ar bū-
tų buvusios tos kraujo maudy-
nės, jeigu nebūtų buvę nužudyti
šeši generolai ir mergaitė? Ir
tegu pats į šį klausimą atsako.
Ir tegu dar kartą persvarsto:
kas tie kaltieji, — mahometonai
su hinduistais, ar komunistai?

Ten pat dr. V. Kavolis kla-
sia, ar turime būti neaiškūs,
taigi, ar turime tylėti, "...kai
į lietuviškąją Čikagos apylin-
kę atvykęs — Amerikos nacių
vadas gali pareikšti niekur ki-
tur nematęs tokios palankios
baltųjų reakcijos..."

Nors nebūdamas čikagietis,
bet spaudoje sekęs Čikagos ir ki-
tų miestų negrų riaušes bei
"talkingas demonstracijas", ga-
liu pastebėti, kad lietuviai rei-
kalingi medalių už tai, jog Mar-
ketparke gynė savąją lietuviš-
ką Čikagą visomis įmanomomis
priemonėmis. Visos tos "tai-
kios" demonstracijos iki šiol
buvo niekas kitas, kaip kraštut-
inio elemento ekscesai. Ką na-
cių vadas apie lietuvius kalbė-
jo, tai yra muilo burbulas. V.
Kavolis ir aš žinome, kokius
jausmus mūsų tėvynainiai na-
cių atžvilgiu turi. O ką patys
dorieji negrai apie savo demon-
strantus ir jų pritarėjus baltuo-
sius galvoja, tai man gana ge-
rai žinoma, nes negrų rajone iš-
gyvenau eilę metų. Negrų lais-
vės judėjimo problema yra vi-
sos Amerikos problema, o
mums, kurie dar norime išlai-
kyti kompaktinę masę kai ku-
riuose didmiesčiuose, ir bent
dalį vaikų išgelbėti kovai už
Lietuvos laisvę tęsti, ji yra tik-
ras galvosopis. Neribotos lais-
vės troškimo apsvaiginti, šių
dienų arogantiški negrų vadai
staiga panoro tapti baltaisiais
ir dar baltiesniais už baltuosius.
Užėmę Marketparką, jie norės
tapti ir lietuviais. Kokį gi re-
ceptą V. Kavolis pasiūlytų ši-

tiems svečiams pasitikti?

Tų pačių Metmenų 110—122
puslapiuose duodamas Bostono
Santaros-Sviesos narių pasikal-
bėjimas su Jonu Liutkum, Stu-
dent Non-Violent Coordinating
Committee organizacijos nariu,
vienierius metus "dirbusiu" Ala-
bamoje "už lygias teises vi-
siems". Klausinėtojas J. Liut-
kus pasakoja, kad jis ten, kai
badas prispirdavo, ir vištą pasi-
vogdavęs, ir iš persekiotojų au-
tomobilių baterijas išimdavęs,
ir važinėdavęs (vejamas) po
90 mylių per valandą greičiu, ir
mėtydavęs stiklinius butelius
ant kelio. Tai, žinoma, viskas
"non-violent"! Tai komunistų
sukurta ir pakurstoma, anarchi-
niais ir kriminaliniais veiks-
mais studentų energijai išlieti
organizacija. Negirdėjau mūsų
spaudoje pasisakymų apie tuos
J. Liutkaus žygdarbius. Man,
asmeniškai, tie žygdarbiai labai
nepatinka. Dėl kelių priežas-
čių. Nebeoriu straipsnio plėsti
ir tų priežasčių aiškinti. Tik,
kartoju, labai nepatinka. Ir ne-
patinka, kad Metmenų redakci-
ja nedavė paaiškinimų. Būtų
labai pravartu, kad kuris mūsų
blaivus žurnalistas ar politikas
plačiau spaudoje apie tai pasi-
sakytų.

IV.

Gegužės 20 d. Naujienų II da-
lyje, serijiniame straipsnyje
"Spaudą pavarčius ir paskai-
čius", L. Bartus (pseudonimas,
man visiškai nežinomas) pano-
ro iškoneveikti Aidų redaktorių
dr. Juozą Girnį. Labai nekul-
tūringam dr. J. G. užsipuolimui
kaip mediumą L. Bartus panau-
dojo mane. Kadangi tai yra kla-
siškas partizaninės spaudos pa-
vyzdys, verta plačiau jį pagvil-
dinti.

Gegužės 4 d. Naujienose, tarp
mano kelių kitų Detroito ben-
druomenės žinių, tilpo ir 42 ei-
lučių žinėlė, pavadinta "Svečia-
vosi 'Aidų' redaktorių". Nors
Aidų redaktorių yra neeilinė
asmenybė, bet žinėlė būtų bu-
vusi dar daug trumpesnė, jeigu
ne telefoninis pasikalbėjimas
su tautininkų veikėju Antanu
Musteikiu, organizuojančiu ru-
denį mokytojų pagerbimą, pra-
šiusį dr. J. Girnį išleisti spe-
cialų, mokytojams skirtą, Aidų
numerį, tą sutikimą gavusį, ma-
ne telefonu informavusį ir ta
proga mane meldusį, kad Aidus
publikai pagarsinčiau. Ta žine-
lytė, pagal mano platų stilių,
laikytina tiesiog mikroskopine
ir visiškai be pretenzijų, lieti
tris dalykus: faktą, kad pas mus
lankosi Aidų redaktorių, pasi-
kalbėjimą telefonu su A. Mus-
teikiu ir 13 eilučių mano pa-
ties reklaminių prierasų, kuris
su partizanu L. Bartum kalban-
tis, yra labai svarbus ir jį ištaisai
pacituosiu: "Nuo savęs štai ką
pridėsiu: reikia būti gerokai
lietuviškai puslankiniu, kad ne-
prenumeruoti dviejų šiuo metu
egzistuojančių kultūros žurnalų
— 'Aidų' ir 'Metmenų'. Už se-
ptynių dolerių metams pirma-
jame, ir už 5 dol. keturiems nu-
meriams antrajame, galima
daug gero, sąmoningam lietu-

viui būtino rasti, net su redak-
torių nuomonėmis ar su paski-
rų autorių straipsniais ir nesu-
tinkant". (Pabraukimą pada-
riau dabar; jo originale nebu-
vo).

Manydama, kad mano ko-
respondencijėlę skaitytojas pa-
miršo ar, galimas daiktas, jos
visai neskaitė, L. Bartus šitaip
mane doruoja: "Korespondenci-
joje iš Detroito Alfonsas Nakas
vaizdingai aprašė (m. p. A. N.)
dabartinio 'Aidų' redaktoriaus
Juozo Girniaus apsilankymą
(iškilmingai — vizitaciją) (m.
p. A. N.). Ir nuo savęs pridėjo:
... reikia būti gerokai lietuviš-
kai puslankiniu, kad neprenu-
meruoti šiuo metu egzistuojan-
čių kultūros žurnalų — 'Aidų'
ir 'Metmenų'".

Dėl čia cituotų L. Bartaus
eilučių ir jo panaudotos jam pa-
lankios mano kr-jos citatos, pa-
reiškiu, kad, 1. žodžius "vaiz-
dingai aprašė" laikau gryna ne-
sąmone ir kartu pigia insinua-
cija, nes jokio ten vaizdingumo
nebuvo, o tik sausi faktai; ne-
randu net reikalo viską čia pe-
rašyti; 2. nors su žodžiu "vizita-
cija" ir nėra nieko blogo, bet aš
jo savo žinelytėje nevertačiau ir
L. Bartus ("iškilmingai-vizita-
ciją") įpynė arba norėdamas
dr. J. G. ar mane pašiepti, arba
aprašymo "vaizdingumą" pa-
tvirtinti; 3. "ir nuo savęs pri-
dėjo" žodžius L. B. rašo nesusi-
gaudydama, kad aš, paskelbęs
A. Musteikio pageidavimą Ai-
dus prenumeruoti, "nuo savęs
pridėjau" paskutinę reklaminę
žinėlės dalį; 4. L. B. mano min-
tį suklastojo, pacituodamas tai,
kas jam, tolimesniame dr. J.
Girniaus niekinime, buvo nau-
dinga; kad siūliau Aidus ir Met-
menis prenumeruoti, net su re-
daktorių nuomonėmis bei atski-
rų straipsnių autoriais ir nesu-
tinkant, L. B. nutylėjo ir mane
cituodamas, ir vėliau Aidų re-
daktorių puldamas.

Toliau L. B. sako, kad kultū-
ros žurnalų turime ir daugiau,
bet neįvardija jų. Toks argu-
mentas yra lygus nuliui. Ta-
čiau, neturėdamas piktos valios

ir čia nerašydamas, tik kad su
L. B. susidoroti, perkračiau sa-
vo prenumeruojamą ir nepre-
numeruojamą periodiką, ieško-
damas kitų kultūros žurnalų
lietuvių kalba. Ar Lietuvių die-
nos, Karys, Į laisvę, Ateitis, Eg-
lutė, Laiškai Lietuviams? Ne-
bent paskutinysis, dabar gero-
kai akiratį praplėtes, nors, vis-
tiek, dar labai specifiniai religi-
nis? Lituanus atpuola, nes yra
anglų kalboj ir taikomas ame-
rikiečiams. Keliais numeriais
buvo sušvitęs kultūros žurnalas
Darbas, bet visi atname jo
tragišką galą. Retkarčiais išei-
na labai geras, įdomus kultūr-
politinis Varpas, bet jis ne pe-
riodinis, iš anksto nerenka nė
prenumeratos. Taigi, dar kar-
tą, kokius kitus, kultūros žur-
nalus visų lietuvių dėmesio ver-
tus, galėtų išskaiciuoti L. Bar-
tus?

Toliau, mane palikęs nuošaly,
L. B. gardžiuojasi A. Tautkaus
straipsniu Naujienose (žiūr.
dienraščio š. m. balandžio 24 d.
str. "Emigracija ir išsigimi-
mas"). Tas straipsnis ir man
patiko. Aš jį tebeturiu ir dar
kartą perskaičiau dabar, prieš
šias eilutes rašydamas. Jis
griežtas ir kietas, bet visai kito-
kiame kultūros laipsny, negu
L. B. insinuacijos.

Ilgiausia L. B. sustoja ties Ai-
dų nr. 4 paskelbtu Felikso Ju-
cevičiaus straipsniu ir prie jo
redaktoriaus padarytu dideliu
prierasū. Čia ir gegutės kiauši-
nis, ir užperis, ir frontininkai,
ir negardus kvapas ir... opo-
nento išaiškinimas. Beje, dėl to
"išaiškinimo". L. B. piktinasi,
kam dr. J. G. skaitytojams pa-
aiškino, jog tai kunigas ir mok-
slo daktaras, čia pat pakartoti-
nai darydamas tą pačią nedory-
bę iš atvirkščios pusės, t. y.
prieš Aidų redaktoriaus pavardę
nepridėdamas santrumpos
"dr." (jeigu dr. J. G. savo mok-
slo daktaro laipsnio ir nededa
po savo straipsniais ar pastabo-
mis, tai L. B. vistiek turėjo pa-
dėti apie mano kor-ją rašyda-
mas, nes aš "dr." vartočiau).

(Nukelta į 6 psl.)

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo dau-
giau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdrau-
tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvy-
bės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIE-
NIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės
pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą,
tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali
gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00
iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment In-
surance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studi-
joms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą:
už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asme-
nims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų na-
riams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokesčių \$2.00
į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų
veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

“VYTURĖLIO” REDAKCIJA DARBO METU.

JURGIS JANUSAITIS

Ketvirtą pavasarį pragysta Vyturėlis

Marquette Parko lituanistinės mokyklos “Vyturėlis” pragydo ir šį, ketvirtą pavasarį. Jo plunksnelės kuklios, tačiau puošnios ir džiuginančios.

— Žiūrėkite, tėveliai ir mamytės, mes rašome “Vyturėlyje”, paskaitykite mūsų darbus — vaikučiai, parnešę “Vyturėlį”, tarė savo tėveliams.

Ir su didėliu įdomumu imi ką tik pragydušį “Vyturėlį” ir sklaidai jo plunksnelės. Įdomus. Gražus. Skoningai išleistas. Gražiai iliustruotas. Keturiasdešimt šeši prozos trumpesni ir ilgesni kūrinėliai. Desėtkas poezijos gabalėlių įglausta. Autoriai amžiumi įvairuoja. Nuo žemesniųjų iki aštuntojo skyriaus.

Mėgstu skaityti vaikučių raštus. Mėgstu nuklysti į vaikų pasaulį, su jais pabuvoti, pasikalbėti. Tada prisimeni ir savąją vaikystę, o neretai ir pirmuosius bandymus. Ir kokie gražūs tie vaikystės metai. Žiūrėkite, jie atsispindi ir mūsų jaunųjų. “Vyturėlyje” talpintuose, raštuose.

Ir verti lapas po lapo ir skubi šios mokyklos mokinių šių metų gyvenimo takeliu. Tiesa, jis vingiuotas, nelygus, siaurulis, tačiau toks mielas, daug žadantis.

“Vyturėlyje” atsispindi visas vaikučių pasaulis: jų galvojimas, pergyvenimai, įspūdžiai ir visas šių metų vyksmas.

Žiūrėk, tave trumpu rašinėliu nukelia į metų laikus, priverčia susimąstyti tautinių švenčių nuotaikos, nuskubi su pasakotoju į gimtąjį kraštą — Lietuvą, tai atskleidžia vaikučiams taip actimą paukščių ir gyvulėlių pasaulį. Pagaliau su autoriais keliauja į jaudonesnes vietas, prisimeni savuosius papročius ir daug, daug gražių akimirkų jie atkuria savo kartais labai trumpačiuose, kartais kiek ilgesniuose kūrinėliuose.

Ir eilėraščių motyvai įvairūs. Daugumas kalba apie pavasarį, vasarą, Lietuvą, savąją mokyklą, šventes, neaplenkiami ir mėgiamo Murziuko.

Ir per porą valandų baigi pašnekesį su simpatinguoju “Vyturėliu”. Kažkur į toį nu-

klįsta “Vyturėlio” giesmė. Ji lyg šaukianti, lyg guodžianti, teikianti vilčių. Ir tai tiesa. Mūsų Giesmininkas pragydo įvairiaspalviais balseliais, kurie dar tokie jaunučiai, gležnučiai, bet pasiryžę ateinančiais pavasariais pragysti vis tvirtesniais ir tvirtesniais balseliais. Is sąlygos, atrodo, bus geros. Juk dar prieš akis metų eilė. Dar aukštesnioji lituanistinė mokykla, dar Lit. Pedag. Institutas. Taigi padangė plati, šviesi ir linkama “Vyturėlio” giesmininkams skardžiau giedoti. Aukite, jaunieji talentai, svetimoje padangėje, bet giedokite savojo krašto “Vyturėlio” giesmę. Ji tokia graži ir brangi.

Prieš užversdamas paskutinį lapą dar kartą sugrįžti, prie redakcijos žodžio, kuris ir nusako “Vyturėlio” didįjį tikslą: “Tegul lietuvių — mūsų tėvų ir senelių — gražioji kalba niekada nenutyla mūsų mokyklose, tegul nepraeina noras mums ją mylėti ir ją didžiuloti!” Redakcijos žodį pasirašo Jurga Gylytė, 8 sk., Vida Galėnaitė, 8 sk., Julius Oreska, 8 sk., Rita Sekmakaitė, 7 sk., Asta Paškevičiūtė 7 sk., Irena Seibutyte 7 sk., Linas Rimkus 7 sk., Dainė Narulytė, 6 sk., Vilija Kerelytė, 6 sk., Aušrelė Dapkutė, 5 sk., ir Vytautas Mockaitis, 5 sk. Šauniam redakciniam kolektyvui už rūpestingą darbą nuoširdus ačiū.

“Vyturėlį” puošia ir žymiai praturtina bei pagyvina kun. A. Kezio, S. J., Z. Degučio ir N. Norėikos nuotraukos, kuriose matome šios mokyklos ir Tautinių šokių mokytojus, abiturientus, tautinių švenčių minėjimus, šaunias ir šaunius dainininkus, mokinius klasėse darbo metu ir t. t.

“Vyturėlį” išleido Marquette Parko Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas 1967 m. Chicagoje. Spaudė M. Morkūno spaustuve, 6051 S. Ashland Ave.

Su viltimi lauksime sekančių pavasarių. O šį kartą baigsime pačios redakcijos gražiu ir tyru šauksmu: “Mūsų “Vyturėlio” daina tegul nenustoja skambėjusi lietuviškai!”. Ir į jų tyrą šauksmą mes atsiliėpkime: “Mes taip gyvensime ir dirbsime, kad jūsų “Vyturėlis” liktu

MENO ŽINIOS

Balzeko Muziejaus kultūrinė veikla

St. Balzeco Lietuvių kultūros muziejuje šiomis dienomis lankėsi Konstantinas Dvarnieks iš Madison, Wisconsin. Apžiūrėjo knygyną ir archyvus. Jisai planuojąs parašyti knygą apie lietuvių kankles.

Kultūros muziejaus knygynas atdaras kasdien, įskaitant ir sekmadienius, nuo 1:00 iki 4:00 val. popiet. Jurgis Kasakaitis mielai padeda tiems, kurie turi reikalų su knygomis.

Knygyno prižiūrėtojas Kasakaitis būtų dėkingas, jeigu kas turėtų knygų ar žurnalų knygynui padovanoti. Net laikraščiai pageidaujami sudarymui lietuvių istorijos.

Dail. Alvydas Bičiūnas, 3236 So. Halsted St., būdamas muziejaus administracijos narys, dailės mokytojas Balzeco Liet. Kultūros muziejaus mokykloje, nuvežė savo mokinius į zoologijos sodą, sudarydamas jiems sąlygas mokytis piešti gyvulius.

Piešimo pamokos vaikams bus tęsiamos ir toliau. Pamokos duodamos šeštadienio ry-

gyvas ateinančioms kartoms ir ilgus, ilgus metus jis giedotų svetimoje padangėje lietuvišką giesmę”.

tais nuo 11 iki pirmos valandos popiet.

Jeigu kas norėtų daugiau informacijų, prašoma paskambinti Stanley Balzekas, Jr. muziejuje tel. 312 — 847-2411.

Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje dabar vyksta dvi parodos: filatelisto Vytauto Lukoševičiaus pašto ženklų kolekcija, vaizduoja įvairių valstybių galvas. Išstatyta 12 rėmų su 72 kombinuotais eksponatais. Yra autografai pasaulio žymių asmenų. K. Baltramaitis išstatė surinktas lietuviškojo meno reprodukcijas, apimančias 400 metų lietuviškos kūrybos laikotarpi. Išstatyta 3,200 reprodukcijų, net 452 dailininkų. Be to, atskiri albumai ir t. t.

— Prie Balzeco Lietuvių kultūros muziejaus įrengiamas lietuviškas gėlių darželis. Darželio įrengimą ir gėles prižiūri p-ia J. Galinis iš Lemont, Illinois.

(Daugiau Meno žinių 8 psl.)

Paveiksle matomas indėnas yra parinktas Atlanta Braves žaidėjų laikmės nešėju. Jis yra 22 pėdų aukščio ir stovi žaidimo aikštėje.

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

KODĖL KUMSKIS PRALAIMĖJO?

Šis klausimas rūpi kiekvienam lietuviui. Giliąsias pralaimėjimo priežastis rasite aprašytas Dr. K. SIDLAUSKO knygoje AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA. 102 psl. Kaina \$1.50. Dr. Sidlausko knygą galima gauti NAUJIENOSE. Knyga bus išsiųsta, jei atsiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Dešimts ar daugiau egzempliorių užsisakiusiems platintojams duodama nuolaida.

ANA JAU TO JUNGO!

(Pabaiga)

II.

Dar labiau pamėgtas kitas veiksmazodžio "jungti" vartojimo būdas — su priešdėliu "ap" ir sangražiniu žodėlyčiu "si". Kad skaitytojas matytų, kaip plačiai išsekėjęs šis kalbinės negerovės mada, štai keli (iš daugybės!) sakiniai:

1. "Dr. R. kaltino L. B., kad ligi šiol per maža dėmesio rodė jaunimo apjungimui".

2. "Tokiu tai darbo keliu žengia Dainavos ansamblis apjungęs per 90 dainininkų."

3. "Vokietijos apjungimas skaido Europą."

4. "Tad dailės meile apsiungusiai grupei linkime dar labiau bręsti kūryboje..."

5. "Prancūzijos socialistai nori apsiungti."

6. "Jos straipsniai įdomūs, apjungia skaitytojus didele meile".

Pasitaiko, kad tame pačiame sakinyje rašėjas vartoja "sujungimą" ir "apjungimą". Prieš porą metų, Los Angeles mieste pradėjus "Lietuviškos Knygos Platinimo Vajų", buvo taip parašyta: "Mintis sujungė kelis entuziastus, toliau stumiami, ji apjungia jau dešimtis". — Tam pačiam tikslui rašėjas "kelis entuziastus" sujungė, o dešimtis jų jau "apjungia". Ar čia turėtų reikšti, kad didesnis skaičius tik silpnai, apgraibomis susietas, ne visai suglaudintas, o tik kelis jų pavyko tikrai sujungti — lieka neišku. (Past.: "mintis toliau stumiami" yra vergiškas, pažodinis anglų k. posakio vertimas).

Prieš kiek laiko V. Rastenis, "Dirvoje" šaipydamsis iš "apsijungusio Vliko", pirmutinis parodė šito veiksmazodžio mūsų dabartinėje laikraštinėje neteisingą vartojimą ir juokingą jo visur kaišiojimo beprasmybę. Žinoma, vienkartinis V. R-nio grybštelėjimas nei kiek neatgrasė mūsų raštingųjų, kurie ir toliau pasigardžiuodami viską "apjunginėja". Galėtume tautai laikyti tik įnoringumu arba nesąmoningu įpročiu, jeigu šis polinkis nereikštų liet. laikraštininkų jau geroko nutolimo nuo lietuviškos dvasios ir jų kalbinio jautrumo atbukimo.

Veiksmazodžiai su priešdėliu "ap" turi daugybę prasmų. Dažniausiai jie reiškia aplink ką riesti, artinti, glaudinti, supiti. O su sangražos dalelyte veiksmas jau tenka pačiam asmeniui, pav. apsilvilti, apsiyvinti, apsijuosti diržu, apsisiegti sionu ir t. t. Gyvojoj kalboj neatsimenu su veiksmazodžiu "jungti" nei vieno pavyzdžio, kad kas ką būtų "apjungęs ar pats "apsijungęs".

Šnekamoje ir rašamoje kalboje jungtukas "ir", taip pat ir kiti jungiamieji žodeliai, nei sakinių, nei žodžių "neapjungia", o tik "sujungia". Ir bet kokia kita galima jungtis žmones, daiktus ir reiškinius sujungia, o ne "apjungia".

Kalbant apie rytinę ar vakarinę Vokietiją, abi jos dalis siekiama sujungti į vieną valstybinį kuną. "Apjungimas" čia nieko neišsprendžia. Lygiai kaip kunigas jaunavedžius sujungia, ne "apjungia". Ar būtų du dalykai ar daugiau — jie sujungiami ar sujungtini, bet ne "apjungiami". Jei siekiama Europos valstybių reikalus suderinti, artinau bendraujant, tikslingiau būtų sakyti, kad vykdomas Europos suvienijimas, sujungimas, o ne "apjungimas".

Priešdėlis "ap" veiksmazodžiui dar teikia ir kitą reikšmę — nenaudingumo, negalutinumo; kai kas vykdoma, veikiama apgraibomis, greitosiomis, apčiupai, tam kartui atsiginan nuo bėdos, pav. aptvarkyti, apkarpyti, aptašyti; apsivalyti, apsiprausti ir t. t. Šuo kaulą apgraužė ir paliko. Mums mama nuolat sakydavo: "Mergaitės, apsišluokit: katės prausia — gali kas ateiti". Reiškia: ne galutinai viską išvalyti, kaip įprasta prieš didžiąsias šventes, o tik paviršutiniškai.

Lygiai ir prie veiksmazodžio "jungti" priešdėlis "ap" įgyja taktą pat laikinumo prasmę. Tik vargiai šitaip mąsto "apjungimą" vartojantieji rašto žmonės. Štai keli laikraščiniai pavyzdžiai:

1. Penkiolika partijų, partijomis besivadinančių ir vadinamųjų kovos organizacijų, apjungė apsivienijęs Vlikas. — Jei Vlikas nesusivienijęs, o tik

VACLOVAS RATAS

(Ankstyvesnių laikų grafika)

Iš parodos Čiurlionio galerijoje Chicagoje

"apsi", reiškia: jam vėl nepasisekė; jis nei pats nesusivienijo, nei partijų nesujungė. Atseit, viską atliko tik apgraibomis, tam kartui.

2. "Akademiniškas Skautų Sąjūdis apjungia visas lietuvių studentų skautų korporacijas". Tas Sąjūdis išduoda savo paslaptį: jis nepajėgia glaudžiau susieti skautus į vieną sambūrį.

3. "Faustas Strolia... malonius svečius nuteiks apjungdamas į bendrą dainą". — Kai daina bendra, tai jau visai netinka "ap".

4. "Anglijos ministeris šauniai atliko Europos ūkinio apsiungimo šalininko vaidmenį." — Abejotinas to ministerio šau-

numas, jei Europos kraštų jis nesugebėjo suvesti į artimesnį bendravimą. Man atrodo, kad daug "šaunesni" yra mūsų laikraščininkai.

Iš tų pavyzdžių matyti, kaip "šauniai" jie atlieka lietuvių kalbos susinimo vaidmenį, "apjunginėdami" viską, kas tik pakliūva po jų plunksna.

Vienas detroitieškių straipsnyje "Laikraštininkams apsiungus" ("Draugas", 1967 m., Nr. 21) rašo: "Detroito skyrius jau veikia šešius metus ir per tą laiką apjungė visus miesto laikraštininkus". Pranešėjas net pasigiria, kad esą kiti ir didesni miestai "nesugeba apsiungti", o de-

(Nukelta į 6 psl.)

Iš Kyoto šventyklos. Japonija atsiuntė Hinokį medinę skulptūrą, kuri atstovavo imperatoriaus galybei. (Iš Pasaulinės parodos Montrealyje).

Spaudoje teisybės ir neteisybių beiškant

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Matote, kaip lengva kitus dorybių mokyti, bet pačiam jų sau netaikyti!

Dėl tų Felikso Jucevičiaus titulų ir paties straipsnio, tai taip man atrodo. Minimas autorius titulų neprisidėjo būdamas kuklus, neieškodamas garbės. Nematau nieko blogo, kad dr. J. G. pridėjo ir "kunigą", ir "daktarą", nes, be abejo, norėjo tuo autorių pagerbti. Tai nieko bendro neturi su anonimo dešifravimu ir tuomi žurnalistinei etikai nusidėjimu.

Nemyliu ir aš fronto bičiulių, nes jie mūsų emigrantinėje politikoje yra daug blėdies padarę ir savu laiku labai susilpninę Vliką, visą laiką destruktiviai traktavę Altą. Tik dr. J. G. prieraišė prie F. Jucevičiaus straipsnio jokiū būdu nežiūriu kažkokios frontininko konspiracijos, kažkokio gegutės užperio į kiulės lizdą. Visa tai gimė tik jautrioje L. B. vaizduotėje.

Nuo kada redaktoriui yra apribojama teisė, prie talpinamo straipsnio pridėti kokio tik jis nori ilgumo prieraišą? Ta teise naudojasi visi geri redaktoriai. Neretai ta teise pasinaudoja mūsų dr. Pijus Grigaitis, kartais savo prieraišą net ilgesnį pridėdamas, negu autoriaus straipsnis. Besistengdamas dr. Juozo Girniaus nedorumą įrodyti, labai gaila, L. Bartus pamiršo patį svarbiausią jo priešo argumentą: kad, nežiūrint koki prieraišą pridėdamas, Aidų redaktorių tą straipsnį talpino. L. Bartus ir aš, kaip spaudos žmonės žinome, kad nieko lengvesnio redaktoriui nėra, kaip nepatinkamą straipsnį mesti į šiukšlių dėžę, arba, mandagesne forma norint rankas nusiplauti, gražinti jį autoriui kartais su komplimentais, pagyrimais, bet ir su prieraišu, kad "gaila, dėl tam tikrų priežasčių", "dėl labai ilgos eilės" ir t. t.).

Į savo straipsnio galą L. Bartus dar kartą atsidūsta mano pusėn: "Apgailėstauti reikia, kad buvo išspausdintas metimas 'puslaukinio' epiteto tiem, kurie 'Aidų' neprenumeruoja".

Man nepatinka aukščiau įvardytos ir neįvardytos Draugo negerovės. Man nepatinka Aidų kai kurie išsireiškimai ar pareiškimai. Man nepatinka tam tikros Metmenų žurnalo vietos. Visoje mūsų spaudoje, įskaitant ir Naujienas, yra daug kritikuotinių vietų. Yra laikraščių, kurių, kaip individas, nebėgalai pernešti ir turi jų prenumeratą nutraukti. Bet didžiausią žalą spaudai daro tie, kurie viešai, kaip šino atveju L. Bartus, ar neseniai Drauge "LB Cicero apylinkės valdyba" agituoja kitus, kad jiems nepatinkamos spaudos neskaityty. Čia jau, gerbiamieji, yra pats nepateisinamiausias dalykas ir visada, visada bumerangu grįžtas į tą patį lauką, iš kurio į kitus buvo taikyta.

Pabaigai, dar kartą grįžtant prie Aidų ir Metmenų, reikia tik patvirtinti, kad šiedu abudu

mūsų kultūriniai žurnalai, nors vienas kartais per daug "katalikiškas", kitas gi kartais per daug liberališkas, yra vieninteliai mūsų kultūros žurnalai ir abu visų šviesių lietuvių skaitytini, abu remtini, abiem teiktina pagelba, kad jie nebankrutuotų. Jeigu L. Bartus netiki, kad tokius Aidas remia visų srovių mūsų inteligentija, tegu pasižiūri, na, bent paskutinių penkerių metų žurnalo bendradarbių indeksą. Ten mirga pavardėmis, daugumą kurių suminėjus, verta pagarbiai nulenkti galvas. Man buvo, geras redaktorių Antanas Vaičiulaitis ir lygiai dabar geras dr. Juozas Girniaus. Jeigu jis į žurnalo bendradarbių eiles įstengia įtraukti mūsų filosofus, istorikus, literatūros kritikus, pedagogus ir t. t., tai vien jau dėl to jis yra geras redaktorių. Panašiai yra ir su dr. Vytauto Kavolio redaguojamais Metmenimis, kuriais ir pats L. Bartus, atrodo, yra patenkintas, nes, tik kartą paminėjęs, jų vardą paliko ramybėje. Abiem šiais žurnalais, nežiūrint jų trūkumų, kaip lietuvis aš didžiuojuosi. Tik apgraišomis perbėgdamas per pustrečio tuzino mano namus lankančios periodikos, šiuodu žurnalu aš perskaitau nuo viršelio iki viršelio. Visai su pagrindu lietuviškai puslaukinio epiteto duodu tiems, kurie jų neskaityti ir minimaliai neparemia, taigi, neprenumeruoja. Lietuviškai laukiniu gi laikau tą, kuris prieš jų skaitymą viešai agituoja.

P. S. Prieš šį str. redakcijai išsiųsdamas, Drauge perskaičiau žinutę apie iškilmes Tautinėse kapinėse, dr. Kazio Girniaus paminklą atidarant. Apsidžiaugiau, kad kapinių vardas šį kartą pagarbiai, iš didžiosios raidės, buvo paminėtas. Reikia, pagaliau, ir ten susipranta. Už tai, po daugelio tamsių metų, redakciją reikia sveikinti.

GANA JAU TO...

(Atkelta iš 5-to psl.)

troiškiniai tuos sunkumus esą lengvai nugalėję.

Tačiau vieton "su" pavartojęs tą nelemtą priešdėlį "ap", rašėjas pats paneigia tas šešių metų pastangas! Rodos, per tiek laiko šalinant visokias kliūtis, galima buvo pasiekti didesnių pasekmių. Kol detroitškie skelbia, kad jie dar tik "apjungti", jis mūsų nėjtikina, kad jie suėję į tvirtesnę sąsają ar artimesnį savitarpio bendravimą: ryšiai tarp jų tik paviršutiniai.

Veiksmazodžio priešdėlis valdo sakinio prasmę ir kitose kalbose. Prie vokiečių "kommen" pridėdant "an" arba "um", visiškai pasikeičia reikšmė. Prof. Iz. Tamošaitis, dėstydamas psichologijos įvadą mėgdavo savo studentams priminti, kad tie maži žodelyčiai sukelia žmogaus sąmonėje visai skirtingus vaizdinius, pvz.: "Fritz ist angekommen" (Fricas atvyko) ir Fritz

PASTABOS APIE AUTORIŲ "ŽODŽIUS"

IV.

Žymusis Amerikos lietuvių švietėjas Dėdė Šernas, 1899 m. paduodamas spaudai savo darbą — "Geografija arba žemės aprašymas", labai įdomų žodį parašė (dėl patogumo pakeičiu raides ez ir sz į č ir š). Štai:

"Mes ne abejojame, kad kiekvienas žmogus pirmiau norėtų pažinti žemę, ant kurios gyvena, ir suprasti tą, ką ant jos mato.

Jei, paveikslan, sustojate ant tilto ir žiūrite į tekančią upę, norite žinoti, iš kur ta vandens daugybė atsiranda upėj? Kodėl tas vanduo ne išnyksta? Žinote, kad vanduo paeina nuo lytaus, bet kokiū būdu tas iš debesų išpuolęs vanduo atsirado upėj?

Toliau paklauskite, iš ko atsiranda patsai lytus? Diena buvo graži, saulė švietė, tik štai užėjo debesys ir iš jo pradėjo pulti vandens lašai, taigi suprato, kad lytus puola iš debesų, bet iš kokio šaltinio debesys jį semia? Kas priverčia debesys

is umgekommen" (Fricas žuvo).

Iš to detroitškie pranešimo sužinome dar, kad jie tebekovoja dėl nemokamų bilietų į parengimus. Spaudos atstovus jau esą kai kur įsileidžia, tik jų žmogams dar neduoda pakvietimų. Argi laikraštinkai, "taip dirbdami, neužsitarnauja ne tik sau, bet ir savo žmonai nemokamo bilieto?" — klausia jis.

Nekalbant apie kitas jų kalbos nuodėmes, jau vien dėl to nuolatino "junginėjimo" jiems nereikėtų dalinti nemokamų bilietų bent tol, kol jie nepaliaus skurdinę mūsų raštiją!

Lyg pyktelėjęs, detroitškie toliau šitaip drožia: "norime ar ne, patinka kam ar ne, bet reikia pripažinti, jog apsijungę laikraštinkai daug daugiau gali nuveikti, negu pavienitai".

Žinoma, gali, kur gi negalės. Kad tik norėtų! Jie nepaprastai daug gali: visokiems žygiams jie pajėgia paruošti, atitinkamai nuteikti visuomenę, jį šviesti ir auklėti. Arba smukdyti ir sąmysį kelti — viską gali! O svarbiausia: jie galėtų ir privalėtų apvalyti savo kalbą, nuolat ją gerinti. Ligi šiol, nors ir "taip dirbdami" (supr.: labai sunkiai), kaip sako detrikis, šia kryptimi dar nedaug tėra nuveikę. Duok, Dieve, kad tas jų "apsijungimas" paskatintų sukursti!

Jei save laikai rašto žmogumi, spaudos atstovu, tai tą spausdintą žodį dera skaitytojui patiekti tikslesnį ir švaresnį, ypač jei tikiesi būti atžymėtu ir pagerbtu. M. Šnarienė

semti vandenį ir paskui juom laistyti žemę?

Kokia priežastis verčia vandenį tekėti į vieną šalį, kodėl neteka į priešingą pusę? Net ir tada, kada upėj mažai buvo vandens, taip kad per ją galėjote perbristi, vanduo joje tekėjo, nors palengva ir tai visada į tą pačią šalį. Ar galite išaiškinti sau priežastį tokio atsitikimo?

Vakar matėme, kad upėj vanduo buvo čystas, šiandien gi jis drumstas: Pasemkite sklenyčia to vandens ir palaikykite jį per naktį, pamatysite, kad vanduo vėl stojosi čystas, bet ant sklenyčios atsirado dumblo eilė. Taigi dumblas ir yra priežastis sudrumstimo vandens upėj. Bet iš kur čia atsirado tas dumblas? Matomai kad tarp jo, smarkių lytų ir užtvynusios upės yra koksai susirišimas.

Upė, lygiai nusekusi, kaip ir užtvynusi, visada teka į tą pačią pusę; dumblai buvo tekančio vandens teposgi į tą pačią šalį sugabenti.

Stovėdami ant tilto ir prisižiūrėdami vandens tekėjimui, nekartą gal pats savės klausiate, kas pasidaro su ta vandens daugybe, su jo nešamais dumblais?

(Nukelta į 7 psl.)

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

PINIGAI SIŪSTI PER

GRAMERCY

ĮTEIKIAMI GAVĖJUI KAIP PINIGAI PER BANK FOR FOREIGN TRADE, MASKVOJE.

Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINCIA LEIDIMA. JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLĖPTŲ RINKLIAVŲ. PER 20 METŲ VEIKLA BIZNINĖ GARANTUOJA JŪMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00

Iki \$30.00 — \$2.75

Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC. 744 Broad St., Newark, N. J.

SENSACIJOS VASARAI

Prašykite mūsų katalogų, kuriuose rasite sensacijų vasarai.

GRAMERCY

(Isteigta 1945)

118 E. 28 St. New York, N.Y.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Makedonijoje žmonės tbešoka ant žarijų

Dionizo ugnies kultas praktikuojamas Graikijoje

Praeitą sekmadienį, gegužės 21 d. keliose Graikijos provincijos Makedonijos vietose, kaip antai Langadhas ir Agia Elen, įvyko iš prieškrikščioniškų laikų išlikusios vyno ir dramos dievo Dionizo šventės "apvaikščiėjimas", atliekant labai keisto ir neišaiškinamo Anastenarijos kulto ritualą. Tās ritualas yra basomis kojomis vaikščiojimas ir šokimas degančių anglių ir raudonai įkaitintų akmenų lovyje.

Biologai ir antropologai jau iš senų laikų bando išaiškinti tą misteriją, bet šandien nėra arčiau išsprendimo negu buvo žiloje senovėje.

Jau rimtai ir moksliskai nustatytas faktas, kad nepaisant kaip ilgai "šimtu nuošimčių tikintis" vaikšto ar šokineja viršum žėrinčių medžio anglių, jo nuogos kojos pasilieka visiškai ne tik neapdegusios, bet ir neperkaitusios.

Kasmet šiuo pavasario metu vyksta trijų dienų šventė, vadinama prosenovišku Anastenaria vardu. Tā šventė su prosenoviškomis ceremonijomis atšvenčiama beveik tuo pačiu metu minėtose Langadhas ir

Elen vietose, taip pat prie Mayrofeiki ir Meliki Makedonijos dalyje arti sostinės Salonikų. Langadhas yra tik kelių mylių atstumu nuo Salonikų, o Agia Elen yra 75 mylios į šiaurės vakarus nuo Serrai. Čia "tikintieji" ne tik šoka, vaikšto ir bėgioja baltai įkaitintomis degančiomis anglimis, bet leidžia skeptikams ir "netikėliams" paliesti, ir patikrinti jų kojas vos tik atlikus ugnies šokį.

Iš visų mokslinių tyrinėjimų, kuriuos pravedė žymių universitetų mokslininkai, bene aiškiausiai nusakė Atėnų universiteto psichologas profesorius, stebėjęs baugią ant degančių anglių vaikščiojimo ir šokių ceremoniją.

"Ekstazės būklėje, kokią sukelia ugnies vaikščiojimai, kūnas išleidžia tam tikras psichines bangas, kurios veikia kaip izoliacija, apsaugodama nuo ugnies, nepaisant kaip tikros".

Anastenaria kultas į Makedoniją buvo perkeltas 1914 metais iš Trakijos, Bulgarijoje tarp Bulgarijos ir Graikijos apsikeičiant gyventojais.

PASTABOS APIE...

(atkelta iš 6 pusl.)

Atmykite, kad ta upė yra tik viena iš tūkstančių kitų tekančių jūsų tėvynėj ir kituose kraštuose ir visos jos atlieka tą patį darbą: visos užtvinsta nuo didelių lytų, visos teka visada į tą pačią šalį, ir visos ant galo neša savo vandenysė dalį dumblo.

Jeigu yra gražus oras, dangus mėlynas, tasyk saulė žiba dailiai, kitą vėl kartą debesys uždegia dangų ir jeigu jų susirenka daug, tasyk pradeda lyti. Matėte toliau, kad nuo lytaus upės užtvino ir tasyk vanduo susidrumščia ir neša daug dumblo. Taigi matote, kad yra susirišimas tarp dangaus ties jums ir žemės esančios po jusų kojoms.

Gyvenant dideliuose miestuose galite tą patį užtėmyti. paėmę kiek ant torielkos vandens puolančio su lytumu ant žemės, matote, kad jis yra čystas, bet vanduo tekantis miesto grabėmis yra drumstas, nes jis paėmė su savim daug dulkių nuo ulčių. Taigi miestuose matote tą patį. Taigi ir mieste galite užtėmyti, kad visokios permainingos ant dangaus, gimdo atsakančias permainingas ir ant žemės.

Jeigu arčiau susipažinsite su visokiais gamtos apsiškimais, persitikrinsite, kad jie vienas su kitu rišasi. Kaip tik galite atmyti, visada buvotė susipažinę su saulės šviesa, debesimis, vėjais, lytumis, šalčiais, upėmis, sniegu ir tie apsiškimai taip jums buvo pažįstami, kad niekada neįjautėte reikalo su jais arčiau susipažinti ir nu-

sidžiugote, jeigu kas paklausė apie priežastis tų apsiškimų. Bet jeigu jums išpultų gyventi tokiuose kraštuose, kur niekada nelyja ir jeigu paskui persikeltumet į kraštus, kur dabar gyvenate ir jeigu pamatytumet audrą ir lytų, ar ir tasyk nepaklaustumete apie priežastis tokio apsiškimio? Arba daleiskim, kad koksai vaikas iš karštų kraštų atsilankė į jūsų kraštą žiemos laike ir pirmą kartą savo amžį pamatė puolančią sniegą ir užšalusias upes, ar nežingėidus pasirodytų tie apsiškimai? Pora metų atgal, viešpatystę Peru netikėtai atlankė šalčiai teip, kad vanduo užsidengė ledu; rytmetyj moterys nuėjo vandens parsinešti ir radusios jį uždengtą kieto ledo pluta, nežinojo, kad reikia tą plutą pramušti, tik pakėlė rinksmą ir tikėjo, kad atėjo svieto pabaiga, kadangi Dievas vandens nuo žmonių atėmė; užpirkto maldas bažnyčiose ant atitolinimo tos bausmės. Jeigu jus paklausčiau, kuom yra sniegas, kodėl žemė nuo šalčio sukietėjo, kodėl oras šaltas, kodėl upės užsidenge ledo pluta, ar galėtumet tas priežastis įspėti?

Tuos vienok apsiškimus matote nuolat. Jeigu apie tai pamislysite, persitikrinsite, kad išaiškinimas tų priežasčių ne taip lengvas, kaip jums iš šio rodėsi. Tegul jums nesirodo, kad apsiškimas kokį matote kas dieną ne vertas, idant ant jo kreipti atydą. Nėra teip paprasto daikto, kurisai ne vertas būtų žmogaus atydos ir kurio ištyrimas ne atgabentų naujos.

Šitoje knygos dalyje pakalbėsime apie daiktus gana paprastus, koki yra ant mūsų apgyventos žemės, bet apie kuriuos

daugumas skaitytojų nežino, arba ne mislyja.

Oras, žemė ir jurės, tai dideli gamtos knija. Nepasiganėdinkite vien žinia, kad toksai ir toksai apsiškimas atsitinka, bet pasistengkite iš kiekvieno tokio apsiškimio ką nors išmokti. Kur tik nueisite, atrasite daiktus vertus prisiziūrėjimo.

Viliuosi, kad kiekvienas privalo žinoti kiek nors apie orą, kuriuomi kvėpuoja, apie žemę ant kurios gyvena ir apie jų susirišimą. Yra ir daugiau visokių daiktų ir apsiškimų ant žemės tarp savęs besijungiančių. Pažinę tuos apsiškimus, pažinsite vieną mokslo dalį pramintą Fiziška Geografija, kuri užsiima žemės aprašymu ir permainingų ant jos paviršiaus. Mokslas ne sunkus ir labai užimantis. Susipažįstate su visokiais atsikimais, kurie prie jusų akių darosi, stengiatės suprasti, ką jie reiškia ir jų savitarpinį susirišimą."

Šis šerno "žodis" savo aiškumu ir paprastumu neturi sau

lygaus — bent man neteko ką nors panašaus skaityti. Dėl to Amerikos lietuviai taip greit lavinosi.

Juozas Šmotelis

Sportininkas A. J. Foyt laimėjo Indianapoliso greitųjų automobilių lenktynes. Jis laimėjo \$171,000, bet, atskaičius įvairiausius mokesčius, į rankas pateko tikslai 68,500 dolerių gryniais pinigais.

8 PAGRINDAI, KODĖL PODAROGIFTS, INC. PRITRAUKIA TUKSTANČIUS MŪSŲ KLIENTŲ, KURIE SIUNČIA DOVANAS Į USSR

1. Jiems nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus muitus, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekes gali įsigyti Vniešposyltorg'o

DOLERIŲ KRAUTUVĖSE

6. Jų giminės gali įsigyti maisto produktų, audeklų, drabužių ir avalynės tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

APLANKYKITE MŪSŲ PARODINĘ SALE NEW YORKE

Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(VIENINTELIS DOVANŲ ATSTOVAS JAV-se)
220 Park Avenue South (kampas 18-tos g-vės)

New York, N. Y. 10003

Tel.: 212 - 228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215 — WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11216

Tel.: 212 — IN 7-5522

arba į bet kurį jų skyrių

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 St., New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Erdvė, simbolika, poezija

Vaclovo Rato parodą aplankius

Praėjusį šeštadienį, birželio 10 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje buvo atidaryta Australijoje (Sydneyje) gyvenančio dailininko Rato grafikos darbų paroda. Įvadinę kalbą apie Rato kūrybą pasakė dail. A. Valeška. Taip pat kalbėjo ir Čiurlionio galerijos globėjų komiteto pirmininkas J. Borevičius, S. J.

Parodos kataloge yra pasakyta:

“Vaclovas Ratas, vienas iš stipriausių mūsų grafikų, pasirodo Čikagai nauju veidu, kurio bruožuose apstu ne tik modernios dekoratyvinės formos pamėgimo, suprastinto simbolinio vaizdo, bet taip pat rafinuotumo ir šilumos”.

Dail. V. Ratas gimė 1910 m. Lietuvoje. Baigė Kauno Meno mokyklą. Vėliau studijas gilinno Florencijoje ir Romoje. Paryžiaus meno ir technikos parodoje buvo apdovanotas garbės diplomu. Dalyvavo įvairiose užsieninėse parodose. Jo kūrinių yra įsigiję Kauno, Vilniaus, Šiaulių, Telšių muziejai. Pertho valstybinė meno galerija bei NSW valstybinė meno galerija Sydneyje. Taip pat ir mūsiškė Čiurlionio galerija Chicagoje turi keletą dail. Vac. Rato kūrinių.

Ligi šiol Ratą mes, amerikiečiai, supratome tokį, koks jis buvo anksčiau, iš daugelio jo matytų grafikos darbų bei iliustracijų. Bet šioje parodoje, kur išstatyta apie 50 paskutiniųjų penkių ar daugiau metų darbų, matome jį naujoje šviesoje, net su nemaža nuostaba. Giliau įsijautęs į vėlesnius darbus, matai, kad Ratas atsipalaidavęs nuo formalistinio, kad ir tautinio epo, matai ir jauti mistišką simbolikos sintezę, norą išsivaduoti iš šio pasaulio nuobodaus kartelio ir bėgti į neaprepiamus kosmoso plotus, lyg norėtų sutelkti visą meno istoriją į vieną epą. Todėl jo kūryboje atsispindi ir primityvus bruožas ir moderni technika, pvz. “Sutvėrimas” (nr. 3, spalvota litografija), kuris primena priešistorinio žmogaus simbolinį vaizdą. “Ketvirtiniai” (nr. 15 — abstraktinis darbas) ir “Eismo šviesos” (nr. 22), palyginus su jau minėtu “Sutvėrimu”, — tartas šių dienų moderniosios technikos įtakoje neaiškus, bet “paskutinis” žodis. Tai be ortodoksinės disciplinos Momentum sąjūdžio eksperimentinė kalba. Tačiau nesinori patikėti, kad Ratas rimtai domėtusi avangardinio mastelio “jaunatve”, nes jaunatvė yra tik gyvenimo bei kūrybos pradžia.

Ratas yra subrendęs talentingas kūrėjas, tai įtikina ir ši jo paroda.

Gražiai iškabinti erdvioje Čiurlionio galerijoje paveiksłai žiūrovą lydi intriguojančia vilione šie darbai: “Pievų ir pelkių paukščiai” (abi spalvotos litografijos), “Mokslininkas”, “Pavasaris”, “Gumbamedžiai”, “Sustingusi saulė” (nr. 26), tai šviesūs rituliai viršum didelio pusrutulio, spontaniškai, laisva technika atliktas drabas, priverčia žiūrovą susimąstyti. “Ženkla” (nr. 13) originali kompozicija, tai retas toks mistiškas kerėjantis kūrinys, rodos, žiūrovui nori pasakyti: žiūrėk, aš modernios technikos pranašas, burtininkas... Rato kūryboje slypi metafizinio pasaulio idėjos, poezija, svajonė ir, užvis svarbiau — kūrinių iškalbingumas, yra santykis su žmogum — su žiūrovu ir kūrėju”. Vietoje atšibodusio pas kitus sauso, nebylio abstraktizmo, Rato kūriniuose, kad ir vėlesniuose, yra kompozicijos tvarka, disciplina ir estetiškas grožis. Yra ir senesnių dail. Rato grafikos darbų, kurie labiau “įsipilietinę” mūsuose, tačiau Ratas daug įdomesnis dabar. Savo Aš nepamėtęs, nors ne visuose darbuose išlaikytas vientisumas. O tai dėl to, kad nėra reikalo būti manieristu.

Dailininko Rato paroda mums suteikė didelio malonumo. Kas dar parodos nepamatė, turėtų pamatyti, nes rytoj paskutinė diena.

Pirmomis parodos dienomis apie 12 paveiksłų parduota.

Teko susipažinti su dailininko Vac. Rato jauna dukrele Ramona, kuri atvyko iš Australijos, nes josios tėvelis serga, pats negalėjo atvykti.

Šiandien ir rytoj paroda atdara nuo 11 val. ryto iki 9 val. vakaro.

m. š.

DAILĖS PARODA LAUKE

Suplaukė didelės minios

Praėjusį šeštadienį ir sekmadienį, birželio 10 ir 11 d. d. Chicagoje šiaurėje, prie Lincoln Parko Old Town trikampyje vyko visokių dailės darbų paroda gatvėse ir alėjose, kur tik koks kampelis buvo tuščias, buvo atstatyti kioskais.

Šeštadienį, vos parodai prasidėjus, tuoj popiet ilgas ir smarkus lietus su perkūniška sugadino parodą ir susirinkusios minios išsiskirstė. Sekmadienį, parodai vykstant, popiet buvo tikrai trumpas lietus, bet parodai daug nepakenkė.

Sekmadienį nei autobusu, nei

VACLOVAS RATAS

“JURATĖ”

(Ankstyvesnių laikų grafika)
Iš parodos Čiurlionio galerijoje Chicagoje

automobiliu artį prie parodos vietų nebuvo galima privažuoti: iš visų miesto kampų ta kryptimi sūkio masinos, ėjo pėsti žmonės, kaip į Žemaičių Kalvariją. Šiaip taip daskrapščius iki Wells ir North St., iš priešingos pusės stūmėsi žmonių banga, — grįžo iš parodos. Kai kuriems nesėsi nusipirktus dailės ar skulptūros daiktus. Jau trečia valanda, sakau, o kas bus iki vakaro, kai visas svietelis čia susirinks? Menomonee gatvė buvo užbarikaduota, nes čia buvo dvi kamos. Už bilietų reikėjo mokėti 75c. Užsimokėjęs “pabaudą”, įėjęs į parodos gatves, taip pat negalėjai patogiai jaustis, nes ir čia ant kulnų lipo, alkūnėmis šonus daužė parodos lankytojai. Dailininkai pasieniuose prisiglaudę, ant tvoros ar lentų išdėliotus eksponatus saugojo, kad minia nesutryptų. O štai ir knygų ilgiausi stalai. Naudotos, bet kitos apynaujos knygos. Mano akis užkliūva už “Atomio amžiaus pradžia”, “Romoje buvęs, galėsi ramiai numirti”, bet nė vienos padorios knygos apie meną.

Parodos turinys

Dėl nepatogių sąlygų parodoje buvo vidutinio ir mažesnio formato įvairūs dailės darbai. Daugiausia buvo grafikos ir akvarelės eksponatų, taip pat aliejus; keramika, skulptūros mažiau. B. Sovetskis (lietuvis skulptorius) buvo išstatęs medžio skulptūros darbus. Buvo vienintelis foto nuotraukų skyrius, sportinių, rankomis pagamintų drabužių, “jewelry”, visokių, skulptūrinių fontanų ir t. t.

Kas buvo geriausia, tai sunku pasakyti, nes tokiomis progomis bazaruose viskas pardavimui.

Mano dėmesį atkreipė Chuck Wood ir Greenholdt super realistinės akvarelės. Ed. Walaitis turėjo savo kioską. Jo akvarelės populiaraus turinio, miesto, medžioklės ir istoriniai vaizdai. Japonio R. Ogura gražūs dekoratyviniai paukščių bei gėlių vaizdėliai. R. Rap turėjo labai gerų Chicago miesto vietovių, daugiausia parų paminklų, at-

lyktų akvarelėmis. E. Rosenberg labai geras emalis, Thomas Rappaport geros litografijos, Carl Warburg iš Milwaukee, Wis., kaip paprastai, gerų akvarelėlių turėjo. Thomas Strobel išstatė savo Op art pavyzdžius.

Kaip tradicija, vyko varžytynės, pinigų sukėlimui įvairioms organizacijoms, pvz. skautams, varžytynėse išleidžiama kas tik pasitaiko, o pirkėjai permoka virš vertės. Be to, už bilietus ir katalogus surenkamos milžiniškos sumos, iš kurių dalis eina Old Town trikampio pagerinimams ir parodų rengimo išlaidoms.

Buvo ir linksmy momentų

Koją iškėlus iš parodos į Wells gatvę, pasigirdo policijos sirenų kaukimas ir “žaibai”. Muštynės. Šeši policijos vežimai prisikrovė barzdotų ir be barzdų bernų ir mergų ir nusivežė. Viena merga pro langą žiopsotojams amerikonišką špygą parodė. Toliau paėjus, viduryje gatvės pakilo dūmai. Juodukės beveik naujas “Thunderbird” automobilis užsidegė. Žmonės šaukia: lipk laukan, radiatorius sprogs! Ji sėdi ir nieko nedaro. Kažkas pašaukė ugniagesius. Ir tiems blogai; per tirštą žmonių masę, negali privažuoti.

Policija įspėjo, kad nevažiuotų ten, kur tirštasis eismas. Bet ar klauso? Perkaista motoras, o tada...? Kor.

Dail. Kazimieras Žoromskis dalyvauja “The Silvermine Guild of Artists” 1967 m. metinėje parodoje, kuri buvo atidaryta birželio 2 d. New Canaan, Conn. Šios parodos yra New Yorko Moderniojo meno muziejaus priežiūroje. Paroda suruošta griežtoje jury komisijos ir muziejų direktorių priežiūroje. Šįmet yra jau 18-ji paroda. Išstatyta 197 darbai, po vieną darbą iš kiekvieno dailininko. Žoromskio kūrinių nr. 82. Iškabintas didžiojoje salėje.

BALZEKO, Jr. Lietuvių kultūros muziejus, 4012 Arden Ave., išleido jau antrą biuletinį anglų kalba — “Museum Review No. 2”, kur aptašoma visa muziejaus veikla.